

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

Qui enim voluntatem Dei faciunt, exaudientur, Joh. 9. v. 31. fratres Christi erunt, Hebr. 2. v. 11. & habebunt vitam æternam, Joh. 6. v. 47. Ibi voluntatem Dei in summa

perfectione faciemus, seruientes Deo, die ac nocte in templo ejus, Apoc. 7. v. 15. Quod Deus ex gratia nobis omnibus propter Christum largiatur, Amen.

DOMINICA IX. POST TRINIT.

Evangelium Luc. 16. v. 1 -- 9.

EXORDIUM.

Vidit Vates Zacharias in visione virum, in cujus manu funiculus menforum, quem cum interrogaret: quò tu vadis? dixit ad illum: Ut metiar Jerusalem, & videam, quanta sit latitudo ejus, & quanta longitudo ejus, Zach. 2. v. 1.

Hæc allegoricè interpretanda veniunt. Vir, qui Prophætæ visus, est Dominus Deus noster, qui omnia dinumeravit & mensus est, Sir. 1. v. 9, quin adhuc hodiè metitur, non modò Jerusalem, sed & omnium hominum verba & opera, imò & gressus considerat, Prov. 5. v. 21. normâ mandatorum suorum, quæ nobis præscripsit, ut vitam ad eam componamus. Nam qui hanc regulam secuti fuerint, pax super illos, & misericordia Dei, Gal. 6. v. 16. quod verò cum eâ non consentit, sed declinat in curvas vias peccatorum, Psal. 125. v. 5. aut ad dexteram, aut ad sinistram, Esa. 30. v. 21. est *avopia*, illegalitas, 1. Joh. 3. v. 4. nec Deo placebit, Psal. 5. v. 5. Propterea aliquando dicitur: Redde rationem villicationis tuæ! Cuncta enim quæ fiunt, adducet Deus in judicium, etiam omne occultum, sive bonum sive malum sit, Eccl. 12. vers. ult. ita ut etiam ratio red-

denda sit, de quovis verbo otioso, Matth. 12. v. 36.

Sicut igitur Zacharias levavit oculos suos, & vidit virum, in cujus manu funiculus menforum fuit: Sic idem & nos faciamus, ut cogitationibus semper intenti simus in eum, qui oculos suos nunquam non in nos conjicit, & accuratè observat, quid agamus, quid loquamur, quid cogitemus: nam & cogitationes nostras de longè intelligit, Psal. 139. v. 3. sic eò cautius ambulabimus, Eph. 5. v. 15. & in æternum non peccabimus, Sir. 7. v. 40.

Id villicus non observavit, de quo in prælectâ Pericope dicitur: quod dissipaverit Domini sui bona: ex hæc ipsa causa quoque ab officio remotus.

Nos instituti nostri memores videbimus

- I. Triplicem Querelam.
- II. Triplicem Medelam.
- III. Triplicem Cautelam.

J. J.

Exegesis.

Sicut homines ab araneâ artem texendi, & à cornicibus, corvis & graculis do-

mus edificare: quinimò, sicut nobis mandatur, ut à serpentibus prudentiam, & à columbis simplicitatem discamus, Matth. 10. v. 16. Ita Servator nobis in iniquo villico exemplum proposuit, & simul ostendit, quomodo prudentiam & versutiam, quâ ille in temporalibus usus est, in rebus salutem nostram concernentibus, adhibere studiosè debeamus, ne pueri efficiamur sensibus, sed malitia parvuli simus, sensibus autem perfecti, 1. Cor. 14. v. 20.

Querela respicit

I. Iniquam dispensationem, propter quam iniquus hic Villicus apud Dominum diffamatus, & ab officio remotus fuit. Sed & multos fratres reliquit ille post se in immundo hoc mundo. Pecunia enim ad multa mala perducit. *Geld macht Schâdel.* Judas erat vir honestus, qui nullo malo infamis erat, cum Dominus ipsum ad Apostolatam adhiberet: verùm simulac quæstorem eum constitueret, pecuniam in proprium commodum vertebat, fur factus, Johan. 12. v. 6. Unde Proverbium enatum: *Occasio facit furem.* Sicut adhuc hodie multi administratores bona Dominorum suorum in suum emolumentum convertunt, & ex eorum incommodis sua comparant commoda. Ast, infelici cum successu! Divitias enim, quas devoravit injustus, evomet, & de ventre illius extrahet eas Deus, Job. 20. v. 15.

Huc & illi pertinent, qui eleemosynis præsumunt, quibus pauperes in nosocomiis aluntur, nec verentur hinc inde detrahere, ut in bonis his conviventur. Hoc nefandum peccatum est. Panis egentium, vita pauperum est, qui defraudat illum, homo sanguinis est, Sir. 34. v. 25.

Idem & tutores facere non dubitant, qui pupillorum bona sub prætextu amicitia ad se pertrahunt, & rationem reddere jussi, judicio contendunt, cum illis sic pupillos tandem fatigant, ut nihil reliqui habeant, nisi suspiria, quæ ad cælum, & justum judicem Deum ablegant. Non immeritò illi in Germanica linguâ vocantur *Vormünder* / quia orphanis detestis, bolum è faucibus eripiunt, *weil sie ihnen das Brod gleichsam vorm Mund wegnehmen.* Verùm in fine tandem os illorum implebitur calculo, ut in inferno tandem illum concoquere cogantur. Maledictus, qui pervertit judicium advenæ, pupilli, & viduæ: & dicet omnis populus, Amen, Deut. 27. v. 19.

Inter famulitia quoque inveniuntur iniqui dispensatores, qui nimis profuse sumtum faciunt, de illis, quæ ipsis concreduntur: sunt tardi ad labores, alacres vero ad mensam, mercenarii, qui mercedem, non Domini commodum quærunt, objugati contradicunt, Tit. 2. v. 10. vel planè aufugiunt, ut Hagar, Gen. 16. v. 7. Sed hi servi nequam sunt, quos Dominus aliquando dividet, Luc. 12. v. 46.

Exemplum itaque capite ab iniquo hoc Villico: sicut enim ille à Domino creatus, & ab administratione remotus est: Ita Dominus eos non impunè dimittet, qui bona concredita injustè administrant. Justus enim judex est, & Deus minitans per singulos dies. Nisi conversi fueritis, gladius suum acuit, arcum suum retendit, & ad apravit illum. Et in eo paravit vasa mortis: sagittas suas ad persequendum paravit, Psal. 7. v. 12.

II. *Oris seltationem.* Hic audimus dispensationem.

bbb

penfa

penfactorem ingenuè confitentem: Fodere non valeo. Otio namque & ignavia adfectus erat, ideò non aridebat ipsi, ut jam demùm in provec̄tâ tate, fodiendo, pascendo, trititando, & id genus aliis molestis laboribus victum & amictum sibi acquireret.

Verùm pios Christianos non pudeat laboris, qui cuique demensus est, Eccles. 6. v. 7, sed cogitent, rusticationem creatam esse ab Altissimo, Sir. 7. v. 16.

Moveat nos cum magna utilitas, quæ laborem consequitur; Manus enim sedulorum divitias parat, Prov. 10. 4. c. 13. 4. tum & dulcis quies, quæ sequitur: Dulcis est operanti somnus, sive parum, sive multum comedat, Eccl. 5. v. 11.

Tum etiam ingens damnum, quod otium post se trahit. Unde Siracides: Multam malitiam docuit otiositas, c. 33. v. 28. Utrique multam malitiam. Verè enim Chrysostomus: *Nihil boni facere, hoc ipsum est malum facere.* Ita enim comparatum est hominis cor, ut semper occupatum esse velit: Si nihil boni, malum operatur. Sicut molendinum, nisi frumentum molat, seipsum consumit: sic & homo, qui otio mancipavit se, seipsum in malum præcipitat. Paululum dormies, paululum dormitabis, paululum conseres manus tuas, ut dormias: & veniet tibi, quasi viator, egestas: & pauperies, quasi vir armatus, Prov. 6. v. 10.

Patriarcha Jacobus, sanctorum non postremus fuit, tamen laborare minus erubuit, diu noctuque æstu urgebatur, geluque, fugiebatque somnus ab oculis ejus: propterea benedixit ipsi Deus, ut magnas divitias comparaverit, & fratri suo Elavo

quingenta & quadraginta pecora donare potuerit, Gen. 32. v. 15.

Gideon excussit atque purgavit frumenta in areâ, Jud. 6. v. 11. Paulus in labore & in fatigatione nocte ac die operatus est, ne quem gravaret, 2. Thess. 3. v. 8. Christus ipse Patri putativo in opere fabrilis adiutor fuit, unde non modò filius fabri, Matth. 13. v. 55. sed & faber dicitur, Marc. 6. v. 3.

Eccur igitur nos laborem subterfugeremus, quilibet in vocatione eâ, sicut vocavit eum Dominus? 1. Cor. 7. v. 17. Si quis non vult operari, nec manducet, 2. Thess. 3. v. 10.

III. *Versutia secularis contemplationem.* Iniquus hic villicus ex tempore fallaciam fingit, quâ ratione vitam sustentare velit, si ab officio deponatur.

Idem adhuc hodiè videmus in filiis seculi, quod fidelibus hâc in parte palmam præcipiant. Inveniunt in populo meo impii, insidiantes, quasi aucupes, laqueos ponentes, & pedicas ad capiendos viros. Sicut cavea plena avibus, sic domus eorum plena dolo, inquit Jeremias c. 5. v. 26.

Egyptii id machinabantur, quomodo sapienter opprimerent Israelitas, Exod. 1. v. 9. Achitophel, tantâ mentis acie pollebat, ut nemo ipsi similis esset, tempore suo consilium ejus erat, quasi si quis consuleret Deum, 2. Sam. 16. v. ult.

Quod si animum & oculos mittimus per omnes status, nemo inficias ibit, quin multæ sint insidiæ dolosi, Sir. 11. v. 31.

Antonius pius ille Anachoreta, vidit aliquando in visione, totum orbem restibus operatum, & exclamavit: O Domine, quis evadet? Visio hæc quidem fuit, quæ

tamen

tamen reapse vera est: Impius enim cum venit iustum, Hab. 1. v. 4. nec religio ipsi est, si possideat in argento egenos & pauperes pro calceamentis, & quisquiliis frumenti vendere possit, Amos 8. v. 6. ut non injuriâ queratur Jeremias: Omnis frater supplantans supplantabit, & omnis amicus proditoriè incedet, c. 9. v. 4. Verum non est sapientia nequitiae disciplina, & non est cogitatus peccatorum prudentia. Est nequitia & in ipsa execratio & c. Sir. 19. v. 19. seqq.

Nos abstineamus ab hâc malitia. Et quemadmodum filii hujus seculi versutiâ suâ ad malum abutuntur: ita nos operam demus, quomodo cautè ambulemus, non quasi insipientes, sed ut sapientes: redimentes tempus, quoniam dies mali sunt, Eph. 5. v. 15. 16.

Cum Pambo pius ille Eremita, consilio Athanasii è solitudine Alexandriam accessisset, ibique scortum venustissimè ornatum conspiceret, largissimas profundeabat lacrymas: Causam rogatus, dixit: Nonne lacrymas emitterem? Ego tantam curam non habeo placendi Deo, quàm hâc mulier habet placendi hominibus.

Ubi hodiè ejusmodi Pambones reperies? Plerique terrena sapiunt, Phil. 3. v. 19. & cum Demâ hoc seculum diligunt, 2. Timoth. 4. v. 9. Attamen paucos qui frugi sunt, existere confidimus, qui seculi connatae admoniti, cum Pambone apud se ipsos lacrymentur, quando perpendunt, multos reperiri, tantam curam non impendentes ad cælum consequendum, ut impii faciunt ad infernum acquirendum. Quilibet hîc cautè agat. Nam mundus transit, & concupiscentia ejus, qui autem facit

voluntatem Dei, manet in æternum, 1. Joh. 2. v. 17.

De Secundo.

Sequitur Medela, quæ fluit
S 1. Ex divina liberalitate, de quâ Servator: Homo quidam erat dives, qui habebat villicum. Hic Dominus est, dives in omnibus, qui invocant ipsum, Rom. 10. v. 12. à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum descendit, Jac. 1. v. 17. Cæli cælorum Domino: terram autem dedit filiis hominum, Psal. 115. v. 16. & præstat nobis omnia abundè ad fructum, 1. Tim. 6. v. 17. coronat annum benignitate sua, Psal. 65. v. 12. aperit catartas cæli, & effundit benedictionem, usque ad abundantiam, Mal. 3. v. 10. ut non destituamur ullo bono, Psal. 34. v. 11. Agnoscamus hoc grato animo, dicentes cum Davide: Benedic anima mea Domino, & omnia, quæ intra me sunt, nomini sancto ejus, Psal. 103. v. 1. seqq.

In Papatu sanctos demortuos invocant, & cuilibet certa sparta assignata est, quæ in re opem ferre debeat. In mortis periculo S. Rochus, in aquæ discrimine S. Nicolaus invocatur, S. Catharina de sapientiâ, S. Urbanus de commodâ temperie, S. Margareta de felici partu, S. Dorothea de divitiis compellatur, & ita ulterius. Verùm nefas hoc est. Deus solus invocandus est, exaudis orationem, ad te omnis caro veniet, ait David, Psal. 65. v. 3. Abraham nescit nos, & Israel ignorat nos; Tu Domine, Pater noster, Redemptor noster, à seculo nomen tuum, Esa. 63. v. 16.